

ДО ПОЛИНА ФЕТФОВА
ДИРЕКЦИЯ „ПОЛИТИКИ ЗА СТРАТЕГИЧЕСКО
РАЗВИТИЕ, КВАЛИФИКАЦИЯ И КАРИЕРНО
РАЗВИТИЕ“

ОТНОСНО: Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 15 от 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти

УВАЖАЕМА Г-ЖО ФЕТФОВА,

Наредба 15 е основен нормативен документ, който регламентира статута на педагогическите специалисти в българското средно образование. С оглед на предизвикателствата, свързани с обезпечаване на системата със специалисти, подготвени и мотивирани за работа с ученици с ниски образователни резултати в посока развиване на компетентностни умения за успех както в присъствена форма, така и при обучение в електронна среда, от изключителна важност е тя **да прецизира, регулира и облекчи назначаването, обучението и подкрепата за българските учители.**

Предлагаме на Вашето внимание коментари за НИД на Наредба 15, както и предложения за няколко ключови промени, които отговарят на нуждите и реалността в системата на образованието. Те са обособени в следните тематични области

1. Промяна на изискванията за присъждане на квалификационни кредити.
2. Промяна в срока за провеждане на първите атестации на учителите, директорите и останалите педагогически специалисти
3. Разширяване достъпа на мотивирани и подготвени специалисти до класната стая.

Промяна на изискванията за присъждане на квалификационни кредити.

Във връзка с проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 15 от 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти Фондация „Заедно в час“ приветства предложението синхронното обучение в електронна среда от разстояние на педагогическите специалисти да се счита за присъствено и по този начин учителите и директорите да имат възможността да получават квалификационни кредити и за участие в обученията, проведени в този формат. Несигурната ситуация във връзка с разпространението на COVID-19 прави тази промяна наложителна, за да не се прекъсва процесът на постоянно усъвършенстване и професионално развитие на педагогическите специалисти.

Безспорно обявеното през м. март 2020 извънредното положение във връзка с COVID-19 и последвалата извънредна епидемиологична обстановка възпрепятстваха провеждането на много планирани обучения. В същото време много от утвърдените учебни организации успяха да реорганизират работата си и да проведат синхронни обучения в електронна среда от разстояние, които бяха не по-малко полезни и надграждащи за участващите педагози. В тази връзка, предлагаме промените в Наредба № 15 да влязат в сила със задна дата, считано от датата на обявяване на извънредното положение. По този начин учителите и директорите, които не спряха да се развиват дори и в тази трудна за всички обстановка, ще

бъдат възнаградени за положените усилия, като получат полагаемите им се квалификационни кредити за обучението, проведени в електронна среда от разстояние.

Промяна в срока за провеждане на първите атестации на учителите, директорите и останалите педагогически специалисти

Предвид това, че учителите, директорите и останалите педагогически специалисти продължават да изпълняват своите професионални задължения, вкл. и в условията на кризисна и епидемиологична обстановка, и да се адаптират към несигурната настояща ситуация, то те следва да имат право да се възползват и от механизма на атестацията като един от инструментите за подкрепа за професионално усъвършенстване и за кариерно развитие.

В тази връзка, предлагаме срокът за провеждането на първите атестации на учителите, директорите и останалите педагогически специалисти (с изкл. на педагогически специалисти в детските градини и училищата, в Националния дворец на децата, Държавния логопедичен център, централните за подкрепа за личностно развитие и в регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование) да бъде не по-дълъг от 2 години след първоначално заложените в Наредба № 15 срок (учебната 2020/2021 г.).

В случай, че провеждането на атестациите на педагогическите специалисти бъде обвързано с инспекциите на НИО, то атестацията следва да се проведе преди инспекцията, предвид факта, че една от целите на атестацията е да бъдат набелязани силни страни и области за подобрене на педагогическите специалисти, върху които те да работят, за да могат да демонстрират добри резултати при инспекциите на НИО.

Разширяване достъпа на мотивирани специалисти, подготвени за работа в подкрепа на уязвими ученици, до класната стая

МОН често коментира публично нуждата от специалисти по природо-математически науки и чужди езици (предимно английски). Търсенето на учители по програмата на "Заедно в час" от страна на училищата в България потвърждава тази нужда, като продължава да бъде засилено търсенето и на начални учители, включително и във връзка с въвеждането на целодневната организация на учебния ден. Особено остра е нуждата в малките населени места и в училищата, които работят с ученици с ниски образователни резултати и в риск от отпадане. Успешната работа с такъв тип ученици се обуславя от специфични знания, подход и умения, които на този етап са по-малко застъпени в учебните планове на обучението по педагогика във висшите училища.

През последните две години МОН инвестира в привличане, подбор и подкрепа на специалисти от други сфери, които да започнат работа като преподаватели, като едновременно с това се обучават в програма за придобиване на професионална квалификация "учител". Национална програма "Мотивирани учители" е привлякла над 150 такива специалисти от своето начало през 2019 година. Все още обаче потенциалът на програмата не може да бъде реализиран. Директорите са принудени да се съобразят с нормативната уредба и да наемат вече правоспособен учител и в този смисъл мотивацията, качественият подбор и надграждащите обучения и подкрепа, осигурени като част от Националната програма се оказват по-маловажни от наличието на формална квалификация.

Десетгодишният опит на "Заедно в час" ясно показва, че взискателно подбрани, обучени и подкрепени специалисти с мотивация да работят именно с най-уязвимите ученици постигат резултати и преодоляват образователни дефицити още докато преподавателите са в процес на придобиване на професионална квалификация "учител". Позитивната обратната връзка, която получаваме от директори-партньори, работили с учители, подбрани по Програма "Нов път в преподаването" слага акцент на взискателния подбор и структурираното обучение и подкрепа, и отчита предимствата им пред чисто формалната квалификация. В допълнение, независимите оценки на въздействието на работата ни, проведени от Университета Дюсбург-Есен, Германия, Research and Evaluation International, Вашингтон, САЩ и Институт

Отворено общество недвусмислено показват положителния ефект на работата на възпитаниците на програмата в училища с ниски образователни резултати и разположени в уязвими общности.

Вярваме, че водещ при назначаването на педагогически специалисти **трябва да бъде подборът, съобразен със специфичните нужди на образователната институция. Последният трябва да позволява преценка на качествата, нагласите, уменията на специалистите и определи дали те са подходящи за учители.** Директорът и лидерският екип на всяко училище са в най-добра позиция да извършат този подбор, защото познават специфичните нужди на общността, в която работят. Провежданите от МОН иновативни политики, насочени към осигуряване на педагогически специалисти с определен профил целят именно насочването на допълнителен ресурс към училища, които имат нужда от него. Ето защо **предложението ни е одобрение по Национални програми участници, зачислени в програма за придобиване на професионална квалификация "учител" във висше училище да имат същия статут при конкурс за заемане на позиция в училища като вече придобилите професионална квалификация "учител".**

По-конкретно предлагаме следното:

В чл. 3 на Наредба 15 от 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти да бъде добавена нова ал. (2) - "Учителска длъжност може да се заема и от лице с висше образование и без или в процес на придобиване на професионална квалификация "учител", когато се касае за изпълнение на дейности от национални програми и проекти на Министерство на образованието и науката." Съответно досегашната ал. 3 да стане ал. 4, като в нея след думите "ал. 2." се добави текстът "и ал. 3".

Отделно, **за справяне с недостига на преподаватели по чужд език**, предлагаме лица, получили бакалавърска степен в чужбина и/или на език, различен от българския, да получат възможност да валидират знанията си и преподават езика, на който са получили висшето си образование **независимо от професионалното направление, което са завършили и без да се налага да предоставят допълнителен документ за владееене на езика.** Вярваме, че за учениците е особено ценно да имат за преподаватели хора, които си служат свободно с езика и познават културата на съответната страна. За подкрепа на тези специалисти може да се предвиди работа с опитен наставник от методическото обединение и специфична надграждаща квалификация.

Оставаме на линия за дискусия и сътрудничество.

София, 21.09.2020 г.

С уважение,

Траян Траянов
Изпълнителен директор
Фондация „Заедно в час“